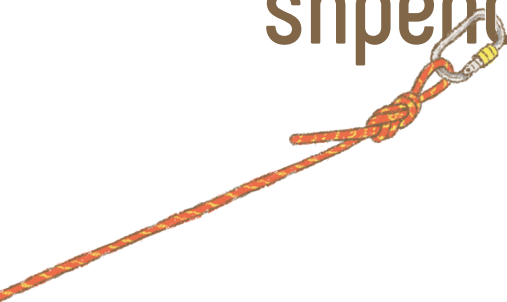

Si të shijoni
kacavarjen
pa shqetësuar
shpendët

Si të shijoni kacavarjen pa shqetësuar shpendët

Ë mbani mend herën e fundit që keni mbajtur ekuilibrin në një shteg kalimi të vështirë? Nuk është aspak e lehtë të ruash ekuilibrin e brishtë në natyrë, veçanërisht në habitatet shkëmbore. Shumë lloje kanë evoluar gjatë miliona viteve për t'u përshtatur dhe specializuar ngushtë në jetën në shkëmbinj. Shumica e këtyre llojeve nuk mund të mbijetojnë dhe të riprodhohen jashtë këtij mjedisi, pasi kjo është shtëpia e tyre e vetme.

Gjatë dekadave të fundit, komuniteti i alpinistëve në vendin tonë është rritur me hapa të shpejtë dhe kjo nuk është aspak befasuese. Është e paharrueshme ndjenjë e lirisë, apo heshtja kur jeta të varet në "majë të gishtave", adrenalina. Në mënyrë që të gjithë ne të vazhdojmë të admirojmë pamjen e shkëmbinjve dhe natyrës përreth, është e nevojshme që të ruajmë biodiversitetin unik.

Shkëmbinj, shpendë dhe alpinistë

Shkëmbinjtë e pjerrët janë të vështirë për t'u arritur jo vetëm për shumicën e njerëzve, por edhe për shumë lloje grabitqarë të tokës. Kjo vështirësi është një nga arsyt kryesore pse shkëmbinjtë përbëjnë një habitat jetik për shumëllojshmërinë e shpendëve.

Të gjithë llojet e shpendëve që ndërtojnë fole në shkëmbinj në Shqipëri mbrohen rreptësisht nga legjislacioni shqiptar dhe konventat ndërkombëtare. Disa nga llojet e shpendëve, si Kali i qyqes dhe skifterët, janë jashtëzakonisht të rrallë ose të rrezikuar – jo vetëm në Shqipëri, por edhe në mbarë botën. Shpendët që folezojnë në shkëmbinj janë jashtëzakonisht të ndjeshëm ndaj shqetësimeve dhe ndryshimeve që ndodhin në habitatin e tyre.

A do të thotë kjo që nuk duhet të kacavirremi?
Sigurisht që jo! Por respektimi i rregulloreve të nevojshme për kacavarjen si dhe legjislacioni mjedisor siguron që kacavjerrja në shkëmb të praktikohet në një mënyrë që të jetë në harmoni me biologjinë dhe ekologjinë e llojeve të shpendëve të rrezikuar dhe kafshëve të tjera gjithashtu.

BUFI I MADH

I rrallë,
i mbrojtur
me ligj

SHQIPONJA E MALIT
E rrallë, e mbrojtur
me ligj

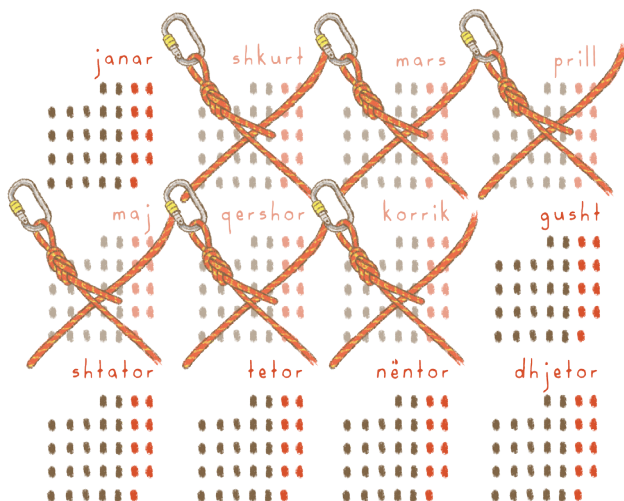

KALI I QYQES
globalisht i rrezikuar

KRAHËTHADRA
I rrallë, i mbrojtur
me ligj

A duhet të kacavirrem apo jo?

Informacioni i mëposhtëm jep njohuri bazë të disa sjelljeve të shpendëve në mënyrë që alpinistët të gjykojnë se çfarë veprimi duhet të ndërmarrin. Nuk është përfundimtar, por është një udhëzues i përgjithshëm.

Shpendët janë më të ndjeshëm gjatë sezonit të folezimit (zakonisht shkurt-korrik), veçanërisht

shpendët e mëdhenj si shqiponjat dhe shkabat. Këto janë lloje që rrisin një ose 2 zogj në vit.

Përballja me njeriun në shkëmbinj, pranë foleve, shkakton gjithmonë një reagim në pjesën më të madhe të llojeve të shpendëve. Reagimi i shpendëve shoqërohet shpesh me largimin nga foleja për një periudhë të pacaktuar kohe, dhe për fat të keq mungesa e prindërve në fole mund të jetë fatale për të vegjlit.

Si i mbrohet ligji shpendët?

Sipas legjislacionit shqiptar, janë disa ligje të cilat mbrojnë florën dhe faunën e egër si dhe biodiversitetin në terësi. Konkretisht Ligji nr. 9587, "Për mbrojtjen e biodiversitetit", i ndryshuar (2006) dhe Ligji nr. 10006 "Për mbrojtjen e faunës së egër", i ndryshuar (2008), mbrojnë bimët, llojet e faunës së egër dhe habitatet e tyre. Vec kësaj, dëmet ndaj llojeve me status "të rrezikuar" të faunës dhe florës dënohen edhe sipas Kodit Penal të Republikës së Shqipërisë.

A mbrohen me ligj masivet shkëmborë?

Shkëmbinjte janë pjesë e 'Fondit pyjor kombëtar', e përfaqësuar nga fondi pyjor privat dhe publik. Ky i fundit administrohet nga njësitë e qeverisjes vendore e qendrore. Shumë prej tyre janë pjesë e zonave të mbrojtura të mbrojtura sipas Ligjit Nr. 81/2017 "Për zonat e mbrojtura" si dhe ligjeve të sipërpërmendura.

Para se të niseni

Alpinistët në Shqipëri duhet paraprakisht të mësojnë apo zbulojnë nëse ka lloje shpendësh që mbrohen me ligj në zonat apo itineraret e tyre për kacavarje. Nëse ka, dhe ekziston një këshillë për alpinistët që të shmangin atë zonë dhe itinerar për një kohë të caktuar, atëherë ju lutemi përgatituni të ndryshoni planet tuaja në përputhje me rrethanat. Mund të ndodhë që vetëm disa pjesë të shkëmbinjve mund të krijojnë ndikim, kështu që mund të përdoren shtigje të tjera për tu kacavarur.

Shkëmbinjte që duhen shmangur mund të ndryshojnë në varësi të faktorëve të ndryshëm si

topografia e shkëmbinjve, pozicioni midis shtegut dhe folesë, llojeve të pranishme, vendndodhjes së shtegut të kalimit dhe tolerancës së shpendëve në atë zonë. Disa lloje gjithashtu ndryshojnë vendin e tyre të folezimit çdo vit ose brenda një shkëmbi ose midis shkëmbinjve të ndryshëm. Këshillat shpesh ndryshojnë nga viti në vit. Ju mund të ndihmoni alpinistët e tjerë duke njoftuar Federatën Shqiptare të Alpinizmit dhe Turizmit Malor dhe PPNEA për çdo shpend që përdor shkëmbinjtë për të folezuar apo praninë e tyre në ato habitate.

Si të reagoni nëse e
gjeni veten në afërsi të
shpendëve që folezojnë
në shkëmbinj?

Kur jeni në
shkëmbinj:

- Nëse shihni një shpend që fluturon sipër jush, duke lëshuar thirrje alarmi, është mirë të largoheni nga ky vend dhe të kërkonit një rrugë tjetër për t'u kacavirrur ose një tjetër shkëmb. Nëse një shpend rri pezull mbi ju, ndodh jo sepse është kurioz për atë që po bëni, por sepse ka frikë të kthehet në follenë e tij. Kur në fole ka vezë apo zogj të vegjël, mungesa e prindërve është fatale për mbijetesën e tyre. Kjo është arsyeja pse është shumë e rëndësishme të qëndroni larg vendit!

- Nëse shihni një fole, vezë ose të vegjël, mos iu afroni, por kërkoni një rrugë tjetër për t'u ngjitur, të paktën 500 m larg folesë, në drejtim ku të mos ketë pamje të drejtëpërdrejtë të folesë; nëse tashmë jeni në shkëmb, përpiquuni të largoheni sa më shpejt nga vendi i folesë;

Kujdes!

Në asnjë rast mos merrni vezë apo të vegjël dhe mos i lëvizni! Mos lëvizni ose shkatërroni asnjë fole zogjsh!

- Mos lini mbeturinë;

- Kur bëni këmping,
zgjidhni vendet e
përshtatshme për këmping.

Si mund të punojmë së bashku për të mbrojtur natyrën, masivet shkëmbore dhe shpendët?

Ekspertët mund të:

- tregojnë mbi llojet e rralla dhe të mbrojtura të shpendëve që folezojnë në shkëmbinj, si dhe kafshë e bimë të tjera që janë banuese të këtyre habitateve;
- të ndihmojnë me informacion të besueshëm se si të parandalohen shqetësimet ose kërcënimet e tjera për llojet e shpendëve gjatë ngjitjes;
- të zhvillojnë trajnime për identifikimin e shpendëve, bimëve dhe kafshëve të tjera rreth dhe mbi shkëmbinj.

Alpinistët mund të:

- marrin pjesë në operacionet e shpëtimit të shpendëve të rrezikuar, nëse, për shembull, prindërit kanë ngordhur për ndonjë arsye përpara se të vegjlit të fluturojnë nga foleja;
- ndajnë informacionin përmes aplikacionit të celularit [SmartBirds Pro](#) për foletë e gjetura, shpendët

që folezojnë në shkëmbinj apo dhe lloje të tjera;

- të jenë aktiv në zbulimin e dëmeve apo shkeljeve që i bëhen natyrës dhe të telefonojnë 112.

**Dëshironi të mësoni më shumë rreth
shpendëve që ndërtojnë fole në shkëmbinj?
Nga mund të filloni?**

PPNEA

Ju mund të ndiqni PPNEA në Facebook, ku mund të mësoni për lajme interesante për shpendët në Shqipëri dhe në mbarë botën.

Kontaktet e PPNEA:

contact@ppnea.org
04 562 8954

Ju mund të bëheni anëtar i BSPB dhe të merrni pjesë në kurse dhe kampe të organizuara nga kjo organizatë.

Kontaktet e federatës:

Federata Shqiptare e Alpinizmit dhe Turizmit Malor

www.fshaltm.com

fshaltm@gmail.com

[+355 68 269 7564]

Rock Tirana

www.rocktirana.com

rocktiranagym@gmail.com

LIFE16 NAT/BG/00874

CRITICAL ECOSYSTEM
PARTNERSHIP FUND

Land of
Eagles and
Castles

